

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของ
ประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*
INTEGRATING BUDDHIST PRINCIPLES FOR PROMOTING POLITICAL
POPULARITY TOWARDS POLITICAL PARTIES OF PEOPLE
IN PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

พระมหาสมักร อติภทฺโท, วชิรินทร์ ชาญศิลป์, เต็มศักดิ์ ทองอินทร์

Phramaha Samack Atibhaddo, Vacharin Chansilp, Termsak Thong-in

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: samucknasin@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาระดับความนิยมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมือง และ 3. นำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่คัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 18 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาและการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 9 รูปหรือคน เพื่อยืนยันองค์ความรู้ และการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 663,550 คน ใช้สูตรการคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ความนิยมทางการเมือง พบว่า ประชาชนมีแนวโน้มสนับสนุนพรรคการเมืองที่สามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างต่อเนื่อง มีอุดมการณ์และนโยบายที่ชัดเจน โดยพฤติกรรมในการเลือกพรรคสะท้อนผ่านความเชื่อมั่นในบทบาทของพรรคในฐานะตัวแทนผลประโยชน์ของสังคม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคอย่างสม่ำเสมอ 2. ปัจจัยที่มีอิทธิพล ได้แก่ ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านกลุ่มทางสังคม และด้านสถาบันการศึกษา ซึ่ง

*Received March 10, 2025; Revised April 11, 2025; Accepted April 16, 2025

สามารถทำนายแนวโน้มความนิยมทางการเมืองได้ 46.7 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ขณะเดียวกัน หลักสัจพจน์ 4 ด้านพิจารณา วจีไพเราะ และด้านอัตถจริยา สงเคราะห์ประชาชน ก็มีผลต่อความนิยมในระดับหนึ่ง คิดเป็น 17.3 และ 3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมช่วยเสริมสร้างความนิยมของพรรคที่ยึดมั่นในคุณธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน การใช้แนวทางนี้จะนำไปสู่การเมืองที่โปร่งใส ยั่งยืน และเป็นธรรม ซึ่งตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

คำสำคัญ: ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง; พรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา; ปัจจัยที่มีอิทธิพล; หลักสัจพจน์ 4; การเมืองแบบมีส่วนร่วม

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To examine the level of political popularity among the people in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, 2. To identify the factors influencing such popularity, and 3. To propose an integration of Buddhist principles to enhance political support for political parties, conducted by the mixed research methods. The qualitative phase involved in-depth interviews with 18 purposefully selected key informants, as well as 9 participants in focus group discussion to validate the findings through descriptive content interpretation. The quantitative phase used questionnaires distributed to a sample of 400 eligible voters, derived from a total population of 663,550, calculated using Taro Yamane's formula. Data were analyzed using descriptive statistics and stepwise multiple regression analysis.

The findings revealed three key insights. First, in terms of political popularity, the public tended to support political parties that consistently responded to their needs, held clear ideologies, and demonstrated coherent policy platforms. Voter behavior reflected confidence in the party's role as a legitimate representative of societal interests and active public engagement. Second, influential factors included peer groups, social networks, and educational institutions, which collectively accounted for 46.7% of the variance in political popularity at the 0.01 level of significance. In addition,

aspects of the Four Sangahavatthu principles particularly kind speech (piyavaca) and altruistic conduct (atthacariya) contributed an additional 17.3% to political popularity. Third, the integration of Buddhist principles was found to strengthen support for parties committed to moral conduct, transparency, and citizen participation. This approach contributed to a more transparent, sustainable, and just political system that genuinely addressed the needs of the people.

Keywords: Voters; Political Parties in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province; Influencing Factors; Sangahavatthu 4; Participatory Politics

บทนำ

ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์สู่ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประชาชนเริ่มมีบทบาทในการกำหนดทิศทางของประเทศผ่านพรรคการเมือง ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกเชื่อมโยงระหว่างรัฐกับประชาชน (โกวิท พวงงาม, 2553) พรรคการเมืองจึงเป็นกลไกสำคัญในการรวบรวมเจตจำนงของประชาชน เสนอผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดนโยบายสาธารณะให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน (ศักดิ์ พลเข้ม และคณะ, 2564) อย่างไรก็ตาม ความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมือง โดยเฉพาะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลับสะท้อนถึงปัญหาเชิงโครงสร้างที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างแท้จริง เช่น ความไม่ไว้วางใจในระบบพรรคการเมือง การเลือกพรรคด้วยเหตุผลเฉพาะหน้า หรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ลดลง ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบอบประชาธิปไตยไทยโดยรวม โดยลดทอนความสามารถของพรรคการเมืองในการเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของสังคม และทำให้ประชาชนขาดศรัทธาในกระบวนการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของประชาธิปไตย (เสถียร เขยประทับ, 2554)

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นพื้นที่ที่มีบทบาททางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมสูง และเป็นหนึ่งในจังหวัดที่มีประชากรมาก ประชาชนในพื้นที่มีประสบการณ์ทางการเมืองที่หลากหลาย พรรคการเมืองจึงมักใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ในการแย่งชิงคะแนนเสียง ซึ่งหลายครั้งขาดคุณธรรมและโปร่งใส ส่งผลให้เกิดความไม่เชื่อมั่นและความเบื่อหน่ายต่อระบบการเมือง เพื่อแก้ไขปัญหาความนิยมทางการเมืองในเชิงโครงสร้าง งานวิจัยนี้เสนอให้บูรณาการหลักพุทธธรรม โดยเฉพาะหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งได้แก่ ทาน โอบอ้อมอารี ปิยวาจา วิ

ไพเราะ อัตถจริยา สงเคราะห์ประชาชน และสมานัตตตา วางตนพอดี ซึ่งล้วนเป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมจริยธรรมทางการเมืองในด้านความสัมพันธ์ ความไว้วางใจ และการมีส่วนร่วม หากพรรคการเมืองนำหลักธรรมเหล่านี้มาใช้ในการดำเนินกิจกรรมและนโยบาย จะช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดี น่าเชื่อถือ และใกล้ชิดกับประชาชนมากขึ้น

แม้ว่าหลักธรรมเหล่านี้จะมีรากฐานจากศาสนา แต่ก็สามารถประยุกต์ใช้ในบริบททางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างพรรคการเมืองกับประชาชน การสื่อสารที่มีเมตตา โปร่งใส และมุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวม จะช่วยฟื้นฟูความนิยมทางการเมืองและกระตุ้นให้ประชาชนกลับมามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง (ธนบัตร อัมภมฺมกคฺคพันธ์, 2565)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยคาดหวังว่างานวิจัยนี้จะนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สามารถนำไปปรับใช้ในระดับพรรคการเมือง หน่วยงานรัฐ และภาคประชาสังคม เพื่อพัฒนาแนวทางการเมืองที่มีคุณธรรม โปร่งใส และยั่งยืน อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตยที่มีความหมายและได้รับการยอมรับจากประชาชนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Method Research) ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้กำหนดเลือกแบบเจาะจง ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือมีประสบการณ์โดยตรงเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งหมด 18 รูปหรือคน ประกอบด้วย 1. กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูปหรือคน 2. กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 รูปหรือคน 3. กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านการเมือง จำนวน 4 คน 4. กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านข้าราชการในพื้นที่ จำนวน 4 คน 5. กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านการเมืองท้องถิ่น จำนวน 4 คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน 9 รูปหรือคน

2.2 ประชากร ได้แก่ ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวน 663,550 คน (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2566)

2.3 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยหาขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้สูตรการคำนวณของ Yamane (1973) กำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย

3.2 การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) ประกอบด้วย 1. ข้อมูลส่วนตัว 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมือง และ 3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมนิยมทางการเมือง และในแต่ละข้อเป็นชนิดมาตรวัดแบบรวมคะแนน (Summated Rating Scale) ของเรนซิส ลิเคิร์ท หรือเรียกว่า มาตรวัดแบบลิเคิร์ท (Likert type) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (Likert, 1967)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการยื่นคำร้องขออนุญาตสัมภาษณ์ เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงนัดหมายสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือหลัก ใช้เวลาสัมภาษณ์ ไม่เกิน 60 นาทีต่อคน และบันทึกข้อมูลด้วยเครื่องบันทึกเสียงเพื่อความแม่นยำ ก่อนสรุปผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.2 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการขออนุญาตใช้สถานที่เก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และส่งหนังสืออนุญาตไปยังหน่วยงานที่

เกี่ยวข้องจากนั้น ผู้วิจัยลงพื้นที่แจกและเก็บแบบสอบถามจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งในทั้ง 5 เขต การเลือกตั้ง จนครบตามจำนวนที่กำหนด หลังจากได้รับแบบสอบถามคืนครบ 100% ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ด้วย โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ข้อมูล เชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีหรือตอบปัญหาของการวิจัยให้เหมาะสม พร้อมทั้งนำเสนอแนะข้อมูลเป็นองค์ความรู้ ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย

1. ความนิยมทางการเมืองของประชาชนมีต่อพรรคการเมืองในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า 1. ด้านความต่อเนื่องในการเลือกพรรค การที่ประชาชนเลือกสนับสนุนพรรคการเมืองเดิมอย่างต่อเนื่อง สะท้อนถึงการประเมินพรรคจาก มิติของคุณธรรมและจริยธรรม อุดมการณ์ที่มั่นคง ความโปร่งใส และความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างพรรคกับชุมชน ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในระยะยาว โดยเฉพาะในบริบทที่พรรคสามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของประชาชนได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน 2. ด้านการตัดสินใจล่วงหน้าในการเลือกพรรค การที่ประชาชนตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองล่วงหน้าก่อนถึงวันเลือกตั้งสะท้อนถึงความเชื่อมั่นในตัวพรรคว่า พรรคการเมืองสามารถตอบสนองความคาดหวังของประชาชนได้ด้วยนโยบายที่เป็นรูปธรรม ผลงานในอดีต ความสัมพันธ์กับชุมชน และความโปร่งใส พรรคการเมืองที่มีองค์ประกอบนี้จะได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องในระยะยาวและยั่งยืน 3. ด้านความเชื่อมั่นในการเป็นตัวแทนของพรรค ความเชื่อมั่นในพรรคการเมืองขึ้นอยู่กับ การที่พรรคสามารถแสดงบทบาทตัวแทนที่แท้จริงของประชาชน ผ่านการดำเนินนโยบายที่ โปร่งใส ยุติธรรม และมีความยั่งยืน พรรคที่มุ่งเน้นการตอบสนองต่อปัญหาของประชาชน ด้วยวิธีการที่เปิดกว้างและมีประสิทธิภาพ จะได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องในระยะยาว ความสามารถในการสะท้อนความคิดเห็นของประชาชนอย่างแท้จริงและการดำเนินงานที่ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม คือหัวใจสำคัญของความเชื่อมั่นในพรรคการเมืองในสายตาของ

ผู้สัมภาษณ์ และ 4. ด้านการสนับสนุนกิจการของพรรค การสนับสนุนกิจกรรมหรือโครงการของพรรคการเมืองขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือในคุณธรรมของพรรค ความสามารถในการสร้างความสามัคคี ความโปร่งใสในกระบวนการดำเนินงาน และความสอดคล้องระหว่างนโยบายของพรรคกับความต้องการของประชาชน การสนับสนุนเหล่านี้ไม่เพียงช่วยเพิ่มความสำเร็จในเชิงนโยบาย แต่ยังสร้างฐานเสียงที่มั่นคงและเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในระยะยาว พรรคการเมืองที่สามารถเชื่อมโยงความต้องการของประชาชนกับนโยบายที่เป็นรูปธรรมจะได้รับการสนับสนุนที่ยั่งยืนและสามารถพัฒนาสังคมในทิศทางที่ดีขึ้นได้อย่างแท้จริง

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สมมติฐานที่ 1 การกล่อมเกลาก่อนการเลือกตั้ง ประกอบด้วย 1. ด้านครอบครัว 2. ด้านกลุ่มเพื่อน 3. ด้านสถาบันการศึกษา 4. กลุ่มทางสังคม อย่างน้อย 1 ด้าน ที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การกล่อมเกลาก่อนการเลือกตั้งที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การกล่อมเกลาก่อนการเลือกตั้ง	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	.981	.126		7.770*	.000
ด้านกลุ่มเพื่อน _{SumB}	.303	.024	.477	12.740*	.000
ด้านกลุ่มทางสังคม _{SumD}	.205	.018	.417	11.351*	.000
ด้านสถาบันการศึกษา _{SumC}	.205	.024	.324	8.669*	.000

Multiple R = .686^c R² = .471 Adjusted R Square = .467 Std. Error = .291

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 1 พบว่า การกล่อมเกลาก่อนการเลือกตั้งส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาส่งผลอยู่ 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านกลุ่มทางสังคม ด้านครอบครัว ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .981 + .303(\text{SumB}) + .205(\text{SumD}) + .205(\text{SumC})$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z_y = .477_{z(\text{SumB})} + .417_{z(\text{SumD})} + .324_{z(\text{SumC})}$$

สรุปได้ว่า การglomเกลตาทางการเมืองส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาส่งผลอยู่ 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ แสดงว่าได้ร้อยละ 46.7 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกลุ่มเพื่อน ได้ร้อยละ 47.7 ด้านกลุ่มทางสังคม ได้ร้อยละ 41.7 และด้านสถาบันการศึกษา ได้ร้อยละ 32.4 ตามลำดับ

สมมติฐานเกี่ยวกับสมมติฐานที่ 2 หลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย 1. ทาน โอบอ้อมอารี 2. ปิยวาจา วจีไพเราะ 3. อุตถจริยา สงเคราะห์ประชาชน 4. สมานัตตตา วางตนพอดี อย่างน้อย 1 ด้าน ที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 หลักสังคหวัตถุ 4 ที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การglomเกลตาทางการเมือง	B	Std.Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	2.000	.142		14.094*	.000
ปิยวาจา วจีไพเราะ _{SumBB}	.156	.028	.271	5.527*	.000
อุตถจริยา สงเคราะห์ประชาชน _{SumCC}	.199	.041	.238	4.861*	.000

Multiple R = .421^B R Square = .178 Adjusted R Square = .173 Std. Error = .362

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า หลักสังคหวัตถุ 4 ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาส่งผลอยู่ 2 ด้าน คือ ปิยวาจา วจีไพเราะ และอุตถจริยา สงเคราะห์ประชาชน ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .981 + .303_{(\text{SumB})} + .205_{(\text{SumD})} + .205_{(\text{SumC})}$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z_y = .477_{(\text{SumB})} + .417_{(\text{SumD})} + .324_{(\text{SumC})}$$

สรุปได้ว่า การglomเกลตาทางการเมืองส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาส่งผลอยู่ 2 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ แสดงว่าได้ร้อยละ 46.7

และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกลุ่มเพื่อน ได้ร้อยละ 47.7 ด้านกลุ่มทางสังคม ได้ร้อยละ 41.7 และด้านสถาบันการศึกษา ได้ร้อยละ 32.4 ตามลำดับ

3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชน มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความนิยมและความไว้วางใจของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมือง โดย 1. ด้านทาน โอบอ้อมอารี ช่วยให้พรรคการเมืองสร้างภาพลักษณ์ที่โปร่งใสและจริงใจ ผ่านกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น การพัฒนาชุมชน การช่วยเหลือในภาวะวิกฤต และการสนับสนุนด้านการศึกษา 2. ด้านปิยวาจา วจีไพเราะ เป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงประชาชนกับพรรคการเมือง ผู้นำที่สื่อสารด้วยความจริงใจและชัดเจนจะสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน พรรคการเมืองควรใช้ช่องทางสื่อสารที่หลากหลาย พร้อมยึดหลักปิยวาจาเพื่อสร้างความสามัคคีและความไว้วางใจในระยะยาว 3. อตถจริยา สงเคราะห์ประชาชน เป็นปัจจัยที่ช่วยให้พรรคการเมืองได้รับการยอมรับ โดยเฉพาะผ่านการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง การพัฒนาชุมชน และการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง ความโปร่งใสและการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นต่อพรรค และ 4. สมานัตตตา หรือการวางตนพอดี เป็นแนวทางที่ช่วยให้พรรคการเมืองเป็นตัวแทนของประชาชนทุกกลุ่ม ความเสมอภาคและการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมจะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดี และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับประชาชนทุกระดับ การนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาบูรณาการใช้กับพรรคการเมือง ไม่เพียงช่วยเพิ่มความนิยมของพรรค แต่ยังนำไปสู่การเมืองที่โปร่งใส ยั่งยืน และตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความนิยมทางการเมืองของประชาชนมีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ความนิยมทางการเมืองของประชาชนมีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับอยู่ในระดับปานกลาง 1. ด้านความต่อเนื่องในการเลือกพรรค ประชาชนยังคงเลือกพรรคเดิมในการเลือกตั้ง เนื่องจากพรรคสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง 2. ด้านการตัดสินใจล่วงหน้า การเลือกพรรคการเมืองมักเกิดขึ้นล่วงหน้าจากความมั่นใจในผลงานที่ผ่านมา ประชาชนที่เชื่อมั่นในศักยภาพของพรรคมักตัดสินใจเลือกตั้งล่วงหน้าเป็นเวลานาน 3. ด้าน

ความเชื่อมั่นในพรรค พรรคที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนสามารถเป็นตัวแทนที่ดีในการรักษาผลประโยชน์ของสังคม 4) ด้านการสนับสนุนพรรค ประชาชนสามารถแสดงออกถึงการสนับสนุนพรรคผ่านการระดมทุนหรือสนับสนุนทรัพยากรเพื่อช่วยให้พรรคดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชาติ โกสง (2566) เรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อสร้างความนิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร พบว่า ความนิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานครได้รับอิทธิพลจาก ประวัติการดำเนินงานที่ต่อเนื่องของพรรคและการมีบุคลากรที่สามารถตอบโต้ภัยความเปลี่ยนแปลงทางสังคม นอกจากนี้ ประชาชนยังมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์และปกป้องพรรค ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึง ความผูกพันทางการเมืองที่มีต่อพรรค ในลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในทำนองเดียวกันก็สอดคล้องกับงานวิจัยของประคอง มาโต (2564) เรื่อง การส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อ นักการเมืองในจังหวัดอุทัยธานี พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองในจังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ ค่านิยมในการให้ผลประโยชน์แก่ประชาชน ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของนักการเมือง การสื่อสารทางการเมืองและบุคลิกภาพที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งสามารถเทียบเคียงกับผลการศึกษานี้ได้ โดยประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้ความสำคัญกับ ความมั่นคงและความต่อเนื่องของพรรค รวมถึงภาพลักษณ์ของพรรคในการรักษาผลประโยชน์ของประชาชน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 1. การกล่อมเกลางานทางการเมืองส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านกลุ่มทางสังคม และด้านครอบครัว พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .467 แสดงว่าการกล่อมเกลางานทางการเมือง สามารถร่วมกันทำนายความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ร้อยละ 46.7 สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุชา พลกุล (2565) เรื่อง การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชน จังหวัดเพชรบุรี พบว่า สถาบันครอบครัวและกลุ่มเพื่อนเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้เยาวชนตื่นตัวทางการเมือง ซึ่งสนับสนุนผลการศึกษานี้ที่ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มสังคมและครอบครัวมีบทบาทสำคัญต่อการหล่อหลอมพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน 2. หลักสังคหวัตถุ 4 ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ 2 ด้าน อย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ด้านปิยวาจา วจีไพเราะ และด้านอัตถจริยา สงเคราะห์ประชาชน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .173 แสดงว่า หลักสัณคหัตถ์ 4 สามารถร่วมกันทำนายความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ร้อยละ 17.3 สอดคล้องกับงานวิจัยของกรณัฐ ระเบียบทุกข์ (2564) เรื่อง การพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน ที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปในกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนที่ใช้ปิยวาจาและอัตถจริยาในการเลือกตั้งทั่วไปในกรุงเทพฯ มีแนวโน้มเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองและสนับสนุนพรรคการเมืองที่ยึดมั่นในหลักสัณคหัตถ์ ซึ่งสนับสนุนข้อค้นพบของการศึกษานี้ที่ว่า พรรคการเมืองที่ให้ความสำคัญกับการสื่อสารที่ดี และการช่วยเหลือประชาชนจะสามารถสร้างฐานความนิยมที่มั่นคงได้

3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชน มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 1. ด้านทาน โอบอ้อมอารี ช่วยให้พรรคการเมืองแสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อและความจริงใจในการดูแลสังคม เมื่อพรรคดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เช่น สนับสนุนการศึกษา ช่วยเหลือผู้ประสบภัย หรือพัฒนาชุมชน ก็จะสร้างภาพลักษณ์ที่โปร่งใสและน่าเชื่อถือ กระตุ้นให้ประชาชนเชื่อมั่นและนิยมพรรคมากขึ้น และ 2. ด้านปิยวาจา วจีไพเราะ การใช้ปิยวาจา โดยผู้นำพรรคการเมืองช่วยสร้างความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ที่ดี โดยคำพูดที่สุภาพและชัดเจนจะเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พรรคควรใช้ช่องทางสื่อสารที่หลากหลายควบคู่กับการยึดหลักปิยวาจา เพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจและความสามัคคีในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภักดีสิริ แอนิหน (2566) เรื่อง การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสัณคหัตถ์ ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อัตถจริยา และสมานัตตตา ส่งผลต่อการพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดสมุทรสาคร โดยหลักแต่ละด้านมีบทบาทดังนี้ ทาน การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในสิ่งที่ประชาชนต้องการอย่างจริงใจและเสียสละ ปิยวาจา การสื่อสารด้วยถ้อยคำสุภาพ แสดงเหตุผล และรักษาคำมั่นสัญญา อัตถจริยา การทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมอย่างเต็มกำลัง โดยคำนึงถึงความเจริญและความเท่าเทียม สมานัตตตา การปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเสมอภาค ให้เกียรติทั้งเพื่อนร่วมงานและประชาชน การยึดมั่นในหลักการทั้งสิ้นช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นทางการเมืองในระยะยาว

องค์ความรู้จากการวิจัย

การกล่อมเกลากองการเมือง

ด้านครอบครัว
มีอิทธิพลต่อการเลือกพรรค

ด้านกลุ่มเพื่อน
พูดคุยผ่านกิจกรรม

ด้านสถาบันศึกษา
ให้ความรู้ทางการเมือง

ด้านกลุ่มทางสังคม
กำหนดแนวคิดและทิศทาง

หลักสัณคหวัตถุ 4

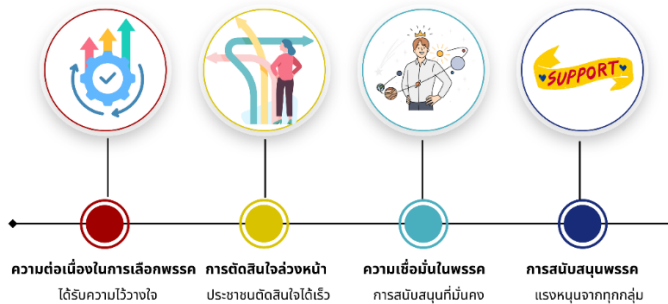
ด้านภณ
ช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอ

ด้านปิยวาจา
สื่อสารอย่างสร้างสรรค์

จัดทอริยา
นโยบายที่ตอบใจภัยสังคม

สมานัตตตา
ปฏิบัติต่อประชาชนอย่างเท่าเทียม

ความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อ
พรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างแผนภาพที่แสดงองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ซึ่งสามารถขยายความเพิ่มเติมได้ดังนี้

1. การกล่อมเกลากองการเมือง โดยครอบครัวถือเป็นสังคมแรกที่ปลูกฝังทัศนคติผ่านการสนทนาและแบบอย่างของผู้ปกครอง กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลผ่านการพูดคุยและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชีวิตประจำวันและสื่อออนไลน์ สถาบันการศึกษาเสริมสร้าง

ความเข้าใจด้านประชาธิปไตยผ่านหลักสูตรและกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ขณะที่กลุ่มทางสังคม เช่น องค์กรชุมชนและสมาคม มีบทบาทในการถ่ายทอดข้อมูลและสร้างแนวคิดร่วม พรรคการเมืองที่สามารถเชื่อมโยงกับสถาบันเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มักได้รับความไว้วางใจและการสนับสนุนจากประชาชนอย่างต่อเนื่อง 2. หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นแนวทางสำคัญที่พรรคการเมืองสามารถนำมาใช้เพื่อสร้างความไว้วางใจและการสนับสนุนจากประชาชนอย่างยั่งยืน โดยทาน สะท้อนถึงการช่วยเหลือประชาชนอย่างต่อเนื่อง ไม่จำกัดแค่ช่วงเลือกตั้ง แต่เป็นความเอื้อเฟื้อที่จริงใจต่อสังคม ปิยวาจา คือ การใช้ถ้อยคำสุภาพ สื่อสารอย่างสร้างสรรค์ และหลีกเลี่ยงการโจมตีฝ่ายตรงข้าม ทำให้พรรคดูน่าเชื่อถือ อุตถจริยา หมายถึง การลงมือแก้ปัญหาให้ประชาชนจริง เช่น พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหรือส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก และสมานัตตตา คือ การวางตัวเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ เปิดพื้นที่ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม พรรคที่ยึดหลักเหล่านี้อย่างจริงจัง จะได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่องในระบอบประชาธิปไตย 3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยประชาชนมีแนวโน้มเลือกพรรคเดิมมากขึ้น หากพรรคมีความต่อเนื่องในการดำเนินนโยบาย และยึดหลักทาน และอุตถจริยา ในการช่วยเหลือประชาชนอย่างแท้จริง ขณะเดียวกัน การตัดสินใจเลือกพรรคล่วงหน้าเป็นผลจากการสื่อสารที่โปร่งใส ใช้ปิยวาจา และแสดงวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ซึ่งประชาชนได้รับผ่านครอบครัว กลุ่มเพื่อน และสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ความเชื่อมั่นในพรรคเกิดจากการดำเนินนโยบายอย่างเสมอภาค ตามหลักสมานัตตตา และความจริงใจในการแก้ไขปัญหา ไม่ใช่แค่คำสัญญาทางการเมือง สุดท้าย พรรคที่เปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะในกิจกรรมที่พัฒนาท้องถิ่น จะได้รับแรงสนับสนุนที่มั่นคง เพราะประชาชนมองเห็นบทบาทของพรรคที่สอดคล้องกับหลักธรรมและความต้องการของสังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. พรรคการเมืองควรพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนกิจกรรมของพรรคอย่างเป็นระบบ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของพรรคและยกระดับความเป็นประชาธิปไตยภายในพรรคการเมือง

2. พรรคการเมืองควรสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในการจัดกิจกรรมให้ความรู้ทางการเมือง และเปิดพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตยและสร้างความนิยมในหมู่เยาวชนและบุคลากรทางการศึกษา

3. พรรคการเมืองควรกำหนดนโยบายที่สะท้อนหลักความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เช่น การจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม และการออกแบบนโยบายที่ลดความเหลื่อมล้ำ เพื่อสร้างความศรัทธาและความนิยมในระยะยาวจากประชาชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ประชาชนควรแสดงบทบาทเชิงรุกในการเข้าร่วมและสนับสนุนกิจกรรมของพรรคการเมือง พร้อมทั้งเสนอแนวคิดและข้อเสนอแนะ เพื่อขับเคลื่อนพรรคการเมืองให้เติบโตบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมและความเป็นประชาธิปไตย

2. สถาบันการศึกษาควรเปิดพื้นที่ทางวิชาการให้พรรคการเมืองสามารถเข้าถึงนักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อร่วมกันส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และค่านิยมประชาธิปไตยในหมู่เยาวชนอย่างต่อเนื่องและสร้างสรรค์

3. นักการเมืองควรแสดงจุดยืนอย่างชัดเจนในการสนับสนุนนโยบายที่มุ่งลดความเหลื่อมล้ำ และยึดหลักความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากร เพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจและความนิยมจากประชาชนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรมในบริบทของพรรคการเมืองระดับชาติ

2. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชน

3. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของสื่อโซเชียลในการส่งเสริมความนิยมทางการเมืองผ่านหลักพุทธธรรม

เอกสารอ้างอิง

กรณีฐ ระงับทุกข์. (2564). การพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน ที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปในกรุงเทพมหานคร (ดุชนิพนธ์ปรัชญา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- โกวิทย์ พวงงาม. (2553). *การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ประคอง มาโต. (2564). *การส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองในจังหวัดอุทัยธานี* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภาคศิริ แอนิน. (2566). *การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดสมุทรสาคร* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศักดิ์ดา พลเข้ม และคณะ. (2564). ประชาชนกับการมีส่วนร่วมต่อการเมืองการปกครองในท้องถิ่น. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 4(2) 269-282.
- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2566). *การเลือกตั้ง ส.ส. 66 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 14 พฤษภาคม 2566*. สืบค้น 1 มกราคม 2566, จาก <https://shorturl.asia/aR0OV>
- เสถียร เชยประทับ. (2554). *การสื่อสารและการตลาดการเมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุชา พลทะกุล. (2565). *การบูรณาการหลักธรรมมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชน จังหวัดเพชรบุรี* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อภิตี โกเฮง. (2566). *การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อสร้างความนิยมทางการเมือง ของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. New York: Wiley & Son.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd Ed). New York: Harper and Row Publications.